

Rok 1990

Politické a spoločenské udalosti :

V prvých dňoch nového roku sa hovorilo o zmierení sa pri uplatňovaní ľudských práv a demokracií. V zmysle tohto hesla, prezident Václav Havel už 23. 1. 1990 nechal v parlamente odhlasovať zákon č. 15/1990 o politických stranách, čím bola zaistená legalita existencie KSČ pre budúcnosť a právo účasti na voľbách. Rozvášnený ľud nepostrehol zámer vlády a pokračoval v odvolaní z vedúcich funkcií dosadené politickej kádre, či to bolo v závodoch, obciach, alebo spoločenských organizáciach. V januári 1990 bola zrušená Komunistická strana vo Varíne. Niektorí členovia zostali verní socializmu a založili si Slovenskú demokratickú ľavicu a za predsedu zvolili Viliama Okruhlicu. Ďalšie skupiny vyčkávali a neskôršie sa včleňovali do iných novozriadených politických strán. Ich zámer bol zaradenie sa podľa náboženského presvedčenia, alebo získať čo najvhodnejšie postavenie v spoločnosti. Veľký propagačný boj nastal pred parlamentnými voľbami, kde sa striedali agitačné skupiny s poslancami, ktoré so svojimi hovorcami a kandidátmi na poslancov lákali ľudí s pestrým volebným programom. Po páde socializmu, sa najväčšia dôvera vkladala do Kresťansko-demokratického hnutia a Slovenskej národnej strany. Po prvom nadšení dôvera verejnosti proti násiliu prudko klesala, v dôsledku obhajovania práv maďarskej menšiny a mnohí členovia už pred voľbami z hnutia vystupovali. Komunistickej strane zostalo verných okolo 100 občanov, ktorí svoj postoj prejavili vo voľbách. Ostatné strany získavali dôveru občanov podľa predloženého programu. Ku hospodárskym a spoločenským zmenám dochádzalo už vo februári. V obecnom zastupiteľstve najmä poslanci MNV, ktorí boli za socializmu politicky mimoriadne aktívni, funkcie sa zriekli. Obdobne bolo tomu na vyšších orgánoch. Tak napríklad poslancov ONV v Žiline sa vzdalo 2. 2. 1990 dvadsaťdva poslancov ONV a postupne sa doplňovali tieto posty kooptovaním z nových politických strán a hnutí.

V novom spoločenskom režime už v prvých mesiacoch podnikavejší občania začali otvárať súkromné predajne a prevádzky. Mnohé staré objekty socialistických organizácií sa rušili ako nerentabilné, a následne ich prenajímali alebo vykupovali pre súkromné podnikanie.

Voľnosť a demokracia umožňovala všetko. V rámci tohto hesla sa rozhodli občania z Nezbudskej Lúčky na verejnej schôdzi na dezintegráciu dňom konania volieb do obecného zastupiteľstva, ktoré sa uskutočnili 23. a 24. novembra 1990. V okresných orgánoch sa počítalo s Varínom v novom spoločenskom zriadení ako so spádovou obcou. Bola tu zriadená pobočka Daňového úradu Žilina a robili sa opatrenia pre pobočku odboru pracovných síl.

Zrušením mocenského postavenia KSČ sa zrušil Akčný výbor Národného frontu a tým i zastrešenia spoločenských organizácií a politickej kontroly. Občania využívali túto možnosť a oživovali spoločenské organizácie ako Skaut, Miestny odbor Matice slovenskej. Z kresťanských klubov to bola Charita, Misijný spolok, Spolok svätého Vojtecha, ku premenovaniu došlo zo Zväzu žien na Úniu žien a aj naďalej zostali so starým pomenovaním Červený kríž, Zväz protifašistických bojovníkov, Poľovnícke združenie, Zväz rybárov, Chovatelia drobných hospodárskych zvierat a Záhradkári a ovocinári.

Obyvatelia pozorne sledovali celkové dianie a vývoj na Slovensku a spokojnosťou alebo podráždenosťou reagovali na každé rozhodnutie v parlamente. Jedna z prvoradých požiadaviek ľudu na celom území Slovenska bola „uzákonenie slovenčiny ako jediného štátneho a úradného jazyka v Slovenskej republike“. Bolo vyvolané veľké hnutie „za tú našu slovenčinu“ za organizačnej podpory Matice slovenskej.

S akciou sa začalo už v marci 1990. V Šuranoch sa prijalo Memorandum Slovákov z južného Slovenska cez výzvu Asociácií slovenských iniciatív v Komjaticiach a ďalších mestách. Hnutie podporilo tisíce podnikov a organizácií, a len z radov občanov obdržala Matica slovenská viac ako 300 000 podpisov a 450 listov. K tomuto mohutnému hnutiu sa pripojili

členovia Miestneho odboru Matice slovenskej vo Varíne a občania. Na podporu matičného návrhu jazykového zákona MO MS zaslal petíciu na Slovenskú národnú radu s 946-timi podpismi, z toho 216 z obce Lysica. Mimo toho sa rozpredalo a zaslalo na Slovenskú národnú radu 700 kariet „Za tú našu slovenčinu“, ktorými sa mal podporiť matičný návrh zákona. Hoci Slovensko, ale aj naši občania žili v tomto smere v túžbach a snaženiach slovenského národa, našli sa občania aj z Varína organizovaní v Kresťansko-demokratickom hnutí, ktorí boli proti tejto národnej akcii.

Tak sa stalo, že zástupca MO MS požiadal na výborovej schôdzi KDĽ, o spoluprácu pri podpisovej akcii. Títo prehlásili, že nesúhlasia s podpisovou akciou, nakoľko by boli proti pánu Čarnogorskému ako prvému predstavenému.

Na to bolo povedané, „že takéto politické hnutie s takýmto postojom proti Slovensku musí vo Varíne padnúť“. Týmto výrokom sa začali vytvárať v obci tábory a aj keď nie otvorene, nastal skrytý politický boj. Dňa 25. 10. 1990 v neskorých nočných hodinách poslanci SNR hlasovali o poslanceckom návrhu ako prvom. Keďže bol schválený nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov, o matičnom návrhu sa nerokovalo. Za poslancecký návrh o uzákonení slovenčiny poslanci hlasovali nasledovne:

	za	proti	zdržali sa hlasovania	neprítomní
DS – Demokratická strana	4	2	0	1
VPN – Verejnosť proti násiliu	36	5	1	3
KSČ – Komunistická strana	5	12	4	1
ESWMK – maďarské strany	7	3	1	0
SNS – Slovenská národná strana	0	20	1	0
KDĽ – Kresťansko-demokratické hnutie	25	2	3	2
SZ – Strana zelených	1	5	0	0
Nezávislí	4	2	0	0
SPOLU	82	51	10	7
	150 hlasov			

Najväčší podiel na neschválení matičného návrhu mala VPN a KDĽ. Jedine SNS hlasovala proti a trvala na predložení matičného zákona. Nepomohli ani protesty a masy ľudí z celého Slovenska čakali pred parlamentom na konečné rozhodnutie a ďalšie tisícky pri televíznych prijímačoch. Predsedom parlamentu bol zástupca KDĽ – František Mikloško. Týmto uznesením strácali niektoré politické strany dôveru ľudí a následne sa vytvárali nové politické strany, do ktorých sa začali preskupovať. VPN bolo už vtedy odsúdené na zánik a v KDĽ verili len tí, ktorí videli v nadpise „kresťanské“. Členitosť a triedenie do skupín a prechod do iných politických strán sa prejavil aj v našej obci a to nie len v politickom, ale aj v súkromnom živote.

Občania, hoci sa stretávali, mnohokrát s povinnosťami stratili slovo, ale nepísaná duchovná medzera a dištancovanie od členov opozície sa prehlbovalo aj podľa počtu zastúpenia v spoločenských organizáciách.

Politické, hospodárske a kultúrne udalosti v kalendárnom roku 1990

JANUÁR 1990

1. 1. – mal v miestnom rozhlase príhovor starosta obce, v ktorom zhodnotil rok 1989 a oboznámil so zámermi a programom v roku 1990. Poďakoval za spoluprácu a vyzval občanov ku zmiereniu sa a vzájomnej spolupráci.

10. 1. – výbor Dedinskej organizácie Komunistickej strany vo Varíne po konzultácii s členmi strany, ktorí zotrvali v KSS, sa rozhodli vzhľadom na politický vývoj v štáte zrušiť

DO KSS vo Varíne. Členovia neskoršie prestúpili do rôznych politických strán, prevažne do Slovenskej demokratickej ľavice. Aj naďalej zostal Akčný výbor Národného frontu /AVNF/, avšak bez podstatného vplyvu na činnosť spoločenských organizácií. Zanikol koncom roku 1990.

16. 1. – sa vytvoril v Slovenskej republike Zväz miest a obcí v ČSR pre samosprávne riadenie miest a obcí, ku ktorému sa pridala aj naša obec Varín.

19. 1. – zasadala rada MNV v zložení Androvič Ivan – starosta, Stehlík František – tajomník, členovia – Loderer Ján z Nezbudskej Lúčky, Chalupjanská Irena, Ing. Prokopová Eva, Líšková Mária, Pisch Rudolf, Cvacho Viktor, Kysela Ladislav, Mucha Anton, Trizuljak Marián.

Prerokovali súčasný politický stav v obci, nepokoje v Rumunsku, kde bojujúci ľud za oslobodenie a nezávislosť bol hrubo týraný. Rada rozhodla o príspevku solidarnej pomoci vo forme peňažného daru. Rozšíril sa počet sobášiacich o tajomníka MNV – Františka Stehlíka.

19. 1. - uskutočnila sa schôdza Verejnosť proti násiliu /ďalej VPN/, kde sa prerokovali opatrenia pre konsolidáciu a ďalší postup pri obsadzovaní jednotlivých funkcií v obci.

Na schôdzi mali účasť aj členovia rady MNV. Po skončení schôdze VPN, rada pokračovala v rokovaní a schválili zriadenie prevádzky stavebných prác súkromnému podnikateľovi Jurajovi Chabadovi, a zriadenie nového oddielu Karate, pri telovýchovnej jednote Varín. Jeden z prvých poslancov MNV, ktorý odstúpil z funkcie poslanca, bol Jozef Pisch.

FEBRUÁR – 1990

14. 2. – zástupcovia okresného výboru Strany zelených zo Žiliny usporiadali schôdzu pre celú obec, na ktorej sa riešila otázka ekológie v obci a v jej okolí. Mala to byť príprava získania občanov do strany zelených. Na záver bolo dohodnuté, že 28. 2. 1990 sa uskutoční ustanovujúca schôdza a založí prípravný výbor strany zelených v obci.

28. 2. – sa uskutočnilo mimoriadne zasadanie pléna MNV pri „okružlom stole“ za prítomnosti zástupcov VPN Varín Mudr. Milo Ladislav, Jozef Samec z Nezbudskej Lúčky a za Kresťansko-demokratické hnutie Varín.

Za ONV Žilina sa zúčastnil tajomník JUDr. Lubomír Juriga. Na rokovaní niektorí poslanci MNV abdikovali : Cesnek Jozef, Cvachová Eva, Hodoň Marcel, Kysela Ladislav st., Kysela Ladislav ml., Minarčík Milan, Tichák Lubomír, Okruhlicová Pavla, Ružičková Valéria a Trojan František. Kooptovaní boli za VPN Varín Ing. Fitoš Ladislav, Ing. Ďurana Ján, Boka Štefan, Ing. Marián Schmidt, za KDH Synák Jozef, Noga Peter, Chabada Pavol, za Červený kríž Blahušiaková Helena, za Záhradkárov Verčík Milan, za Zväz mladých Varínsky Štefan.

Miesto odstupujúcich za členov rady boli zvolení: Ing. Fitoš Ladislav, Ing. Ján Ďurana, Synák Jozef. Noví poslanci zložili sľub podľa ústavy ČSR článku 88.

MAREC – 1990

16. 3. – zasadala rada MNV, na ktorej sa hodnotila činnosť riaditeľky Kultúrneho strediska – Márie Cvachovej. Rada rozhodla menovanú aj naďalej ponechať vo funkcii riaditeľky KS.

V ďalšom bode bola schválená výroba a predaj cukrárenských výrobkov a nealkoholických nápojov. Rozhodnutím okresného hygienika sa zrušili predajne Otex, Odevy, Jednota, Zelenina, Drogéria, z dôvodov nedostatočného základného hygienického vybavenia ako voda, WC, vetranie a iné. Vážny problém vznikol pri odvoze smetí z obce, ktoré zabezpečovali Technické služby Terchová.

Rada sa rozhodla odkúpiť časť domu nad lekárnou od Margity Bugáňovej a priestory využiť pre zriadenie klubu dôchodcov. Rada zobrala na vedomie správu, že v rade ONV v Žiline sa vzdalo 2. 2. 1990 poslaneckých mandátov 22 poslancov ONV. Pri tejto príležitosti bol do

funkcie náčelníka Okresnej správy zboru požiarnej ochrany dňom 1. 3. 1990 ustanovený Ing. Ján Peknuša – rodák z Krasňan.

30. 3. – zasadala rada MNV, na ktorej abdikovali : Irena Cholupjanská a Ján Kardoš a za poslancov boli kooptovaní : za KDĤ – Androvičová Mária a za VPN – Paučín Ladislav.

30. 3. – zasadalo VPN, na ktorom Ladislav Paučín informoval členov, že zmeny v pláne prebehli bez rušivých momentov. Poslanci neboli odvolaní z dôvodov neplnenia si úloh vyplývajúce z funkcie, ale že boli politicky angažovaní. Mnohí boli obetaví a voľný čas strávili pri plnení volebného programu. Na sedení sa prerokovávalo zaradenie nových členov – poslancov do komisii. Zhodnotil sa stav výstavby zdravotného strediska, plynofikácia obce, lyžiarsky vlek, dom smútku a ukončenie cesty na ulici Sama Chalupku.

APRÍL - 1990

1. 4. – bol otvorený súkromný podnik EKODENDRA, zameraný na pestovanie a predaj okrasných drevín, na ploche pri železničnej trati a riekou Váh. /Na bývalom pltníckom prístave./ Majitelia sú : Weiner Martin a Rendek Michal.

25. 4. – zasadalo plénum, na ktorom prerokovali prípravu volieb do MNV, Federálneho zhromaždenia a Slovenskej národnej rady.

MÁJ - 1990

16. 5. – v rade MNV prerokovali list z ONV zo 7. 5. 1990 vo veci organizačných príprav a prijatie vlastných úloh pre plynulý priebeh volieb do SNR, FZ a MNV. V druhom bode sa prehodnocovala možnosť výstavby mostu pre peších a dobytok cez rieku Varínku v časti Kamence, aby dobytok JRD nemusel byť preháňaný po uliciach obce.

Záver bol, že most má slúžiť pre dobytok JRD. Výstavbu mostu by malo zabezpečiť Poľnohospodárske družstvo.

JÚN - 1990

8. 6. – 9. 6. - sa uskutočnili voľby do Slovenskej národnej rady a Federálneho zhromaždenia /snemovne ľudu a snemovne národov./

20. 6. – zasadala rada MNV, na ktorej sa prejednávala výstavba rodinných domov v časti Kamence v povodí rieky Varínky. Plocha tejto časti je štrkovitá, neplodná a od regulácie /1964 – 1965/ rieky je viac ako 20 rokov a tým sa stáva vhodnou na výstavbu. Boli spracované štúdiá pre individuálnu výstavbu. V čase riešenia pozemkov pod výstavbu obec evidovala 57 žiadostí z Varína a okolia. Proti tomuto zámeru malo pripomienky JRD Rozvoj Nededza, ktoré malo pôdu vo vlastníctve ako bývalý majetok urbáru Varín. JRD malo záujem pozemky predávať ako vlastné a získať prostriedky pre vlastnú činnosť.

V druhom bode rokovania predniesol zástupca Občianskeho výboru z Nezbudskej Lúčky požiadavku občanov odčlenenie sa od obce Varín a už od začiatku komunálnych volieb by bola Nezbudská Lúčka ako samostatná obec. Rada MNV po zhodnotení situácie zobrala požiadavku zástupcu na vedomie a s návrhom súhlasila.

JÚL - 1990

1. 7. – bol zriadený Daňový úrad ako pobočka Žiliny, pod ktorý pripadlo 12 obcí v našej doline, a to : Varín, Belá, Mojš, Terchová, Dolná Tižina, Gbeľany, Kotrčiná Lúčka, Krasňany, Lutiše, Lysica, Stráža a Nededza so 17,987 obyvateľmi a 700 drobných súkromníkov. Na daňovom úrade pracovalo 7 úradníkov.

30. 7. – po 18. rokoch bola znovu obnovená činnosť Miestneho odboru Matice slovenskej vo Varíne a zaregistrovaná v MS Martin. Za predsedu miestneho odboru bol zvolený Emil Cvacho.

AUGUST - 1990

12. 8. – sa uskutočnila verejná schôdza v kultúrnom dome v Nezbudskej Lúčke, kde sa občania rozhodli o dezintegrácii Nezbudskej Lúčky a vytvoriť si samostatnú obec – nezávislú na obci Varín. Schôdze sa zúčastnilo 314 voličov. Tajného hlasovania sa zúčastnilo 204 občanov. Za dezintegráciu volilo 198 občanov a 6 bolo proti.

14. 8. – zasadala rada MNV, na ktorej sa rokovalo o príprave výstavby Domu smútku na cintoríne vo Varíne a o pohrebných službách, ktoré sú v rámci okresu Žilina poskytované len v Rajci, Bytči a vo Varíne. Zaoberali sa Zbierkou zákona a Zvesti Ministerstva školstva a kultúry o vykonávaní náboženských a sobášnych obradov, činnosti Miestnych odborov Matice slovenskej o zriaďovaní súborov, divadelnej činnosti o hospodárení s prostriedkami a iné. Zástupcovia z Nezbudskej Lúčky informovali radu MNV o výsledku rozhodnutia občanov na celoobecnej schôdzi dňa 12. 8. 1990 o odtrhnutí sa od obce Varín.

21. 8. – zasadala rada MNV, ktorá prehodnocovala návrh rekonštrukcie predajne Samoobsluha, ktorej novým majiteľom je Ján Rendek. Predajňa má 309 m² predajnej plochy.

SEPTEMBER - 1990

1. 9. – bola otvorená Slovenská sporiteľňa – filiálka Varín. Vedúcou bola menovaná Daniela Stráska. Sporiteľňa je umiestnená vedľa poštového úradu.

17. 9. – zasadala rada MNV, na ktorom sa zúčastnili predsedovia politických strán. Za VPN – Mudr. Milo Ladislav, za KHD – Marián Schmidt, ktorý prestúpil z VPN do KDH a stal sa jeho predsedom. Za VPN Nezbudská Lúčka – Jozef Samec. Rada sa uzniesla, že na jedného poslanca MNV pripadne 140 voličov. Pre Varín bolo dohodnuté zo zástupcami politických strán 17 poslancov a v Nezbudskej Lúčke 9 poslancov MNV. Právo byť volený môže každý občan, ktorý dovŕšil 18 rokov. Vo Varíne budú tri volebné obvody a v Nezbudskej Lúčke jeden. Starosta obce sa volí samostatne, ktorý dovŕšil v deň volieb 25 rokov. Rada berie na vedomie správu ONV Žilina z 30. 8. 1990 o osamostatnení sa obce Varín a Nezbudská Lúčka a ďalších 8 obcí v okrese Žilina, na základe vlastného rozhodnutia nadpolovičnej väčšiny občanov sa stávajú samostatnými dňom konania komunálnych volieb, teda i Nezbudská Lúčka. Z ostatných obcí, ktoré sa osamostatnili, to bola Teplička, Rosina, Višňové a ďalšie.

OKTÓBER 1990

10. 10. – rada MNV sa zaoberala výstavbou akcii „Z“ v osobitne „Domom smútku“ a organizačnými opatreniami na prestavanie poukázaných finančných prostriedkov od finančného odboru ONV pre tento rok. Zrušená bola zberňa pre opravu elektrospotrebičov patriace Kovo službe Žilina.

Vážny problém pri znečisťovaní povrchových a spodných vôd, k čomu boli prijaté patričné opatrenia. Do jednotlivých oblastí obce bolo nutné zabezpečiť dovoz pitnej vody. Išlo o trasu prácovňa – Ulica Hviezdoslavova, Bernolákova a Hrádok.

NOVEMBER - 1990

20. 11. - na plenárnom zasadaní sa zúčastnilo 35 poslancov s Nezbudskou Lúčkou. Na programe bolo prehodnocovanie plnenia rozpočtu za 3/4 roka. Boli stanovené poplatky za overovanie podpisov 20,--Kčs a povolenie rozkopu cesty pre vodovod a plynovod pre prípojky 100,--Kčs.

MNV obdržal za dobré výsledky v roku 1989 čestné uznanie III. stupňa s peňažitou odmenou 20 tisíc Kčs a Zbor pre občianske záležitosti 10 tisíc Kčs, z toho 8000 Kčs na vybavenie a 2000 Kčs odmeny členom pri obradoch pre občianske záležitosti – sobáše, uvítanie detí do života a jubileá. Plénum berie na vedomie, že na zdravotné stredisko bol v roku 1990

príspevok 1 200 000,--Kčs a Vápenka poukázala 600 000,--Kčs, na lyžiarskom vleku bolo prestavané do 31. 10. 1990 1 008 407,--Kčs, na plynofikácii 1 990 385,--Kčs zo združených prostriedkov a na prácach pri výstavbe Domu smútku bolo prestavané 49 400,--Kčs z fondu rezerv a rozvoja. Problém však vznikol v zásobovaní plynu propán bután v plynových nádobách.

Plyn do nádob sa plnil v Martine, ktorý nestačil a musel sa dovážať zo Slovnaftu Bratislava. JRD Nededza oznámilo listom – 24. 9. 1990, že dáva súhlas na dohodu o odpredaji 10 stavebných pozemkov v časti Kamence s tým, že 3 pozemky odpredajú pracovníkom JRD Nededza. Daňový úrad Žilina dáva na vedomie listom, že po úpravách dňom – 28. 9. 1990 otvára v obci Varín daňový úrad ako pobočku.

23. 11. a 24. 11. - sa uskutočnili voľby do Miestneho národného výboru.

20. 12. - sa zišlo obecné zastupiteľstvo zvolené vo voľbách 23. a 24. novembra 1990 v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. s nasledovným programom:

1. Správa mandátovej komisie o výsledku volieb poslancov do obecného zastupiteľstva a starostu obce.
2. Správa o základných cieľoch obecnej správy.
3. Zloženie poslaneckého sľubu.
4. Rozdelenie funkcií a zriadenie komisií.

Za starostu obce bol zvolený: ANDROVIČ Ivan.

Za poslancov do obecného zastupiteľstva boli zvolení:

Stehlík František, Porubčanská Ľudmila, Ing. Strásky Karol, Synák Jozef, Cvachová Emília, Ing. Schmidt Marián, Noga Peter, Boka Ján, Beniač Rudolf, Chabada Pavol, MUDr. Edita Staníková, Zelinová Mária, Bukovinský Metod, Paučin Ladislav, Tretina Ján, Ing. Kováč Peter, Cvacho Anton.

Obecná rada bola zvolená v tomto zložení :

Ing. Marián Schmidt - zástupca starostu
 Beniač Rudolf - člen rady
 Cvacho Anton - člen rady
 Noga Peter - člen rady
 Ing. Strásky Karol - člen rady
 Paučin Ladislav - člen rady
 Zelinová Mária - člen rady

Zriadenie komisií :

	predseda
Komisia sociálna a bytová	Zelinová Mária
Komisia stavebná	Ing. Strásky Karol
Komisia pre mládež, kultúru a šport	Paučin Ladislav
Komisia obchodu a cestovného ruchu	Beniač Rudolf
Komisia životného prostredia	Ing. Schmidt Marián
Komisia ochrany verejného poriadku	Chabada Pavol
Komisia poľnohospodársko-lesného a vodného hospodárstva	Ing. Peter Kováč

Tajným hlasovaním bol zvolený do funkcie prednostu obce Ing. Ján Ďurana.

Podľa politického zastúpenia boli do obecného zastupiteľstva zvolení :

za KDĽH 12 poslancov
 za VPN 2 poslanci
 za Roľníkov 2 poslanci
 nezávislý 1 poslanec

Výsledky volieb uskutočnených 8. - 9. júna 1990 vo Varíne.

Do Slovenskej národnej rady:

Počet osôb zapísaných do zoznamu voličov:	2343
Počet voličov, ktorým boli vydané úradné obálky:	2307
Počet odovzdaných úradných obálok:	2303
Počet platných hlasov spolu:	2222

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov podľa politických strán.

	hlasovací lístok číslo	hlasy	%
Strana slobody	1	20	0,90
Demokratická strana	2	46	2,10
Československá strana socialistická	3	0	
Hnutie za občiansku slobodu	4	0	
Verejnosc' proti násiliu	5	402	18,59
Slobodný blok	6	0	
Všefud. demokrat., Republikánska strana Československá	8	2	0,01
Komunistická strana československá	10	94	4,30
Spojenectvo poľnohospodárov a vidieka	11	14	0,60
E-S-W-S, Maďarské kresťansko-dem. hnutie	12	0	
Československé demokratické fórum	13	3	0,01
Rómovia	14	0	
Slovenská národná strana	16	650	30,10
Kresťansko-demokratické hnutie	17	888	41,10
Strana zelených	18	25	1,15
Hnutie československého porozumenia	19	3	0,01
Sociálna demokracia	21	15	0,70

Vol'by sa uskutočnili vo volebných okrskoch – MNV Varín, Agitačné stredisko Bučko, Škola ZDŠ Varín a kinosála Nezbudská Lúčka.

Výsledky volieb uskutočnených dňa 8. –9. júna 1990 vo Varíne.

Federálne zhromaždenie – snemovne národov.

Počet osôb zapísaných do zoznamov voličov	2349
Počet voličov, ktorým boli vydané úradné obálky	2313
Počet odovzdaných úradných obálok	2309
Počet platných hlasov spolu	2245

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov podľa politických strán.

	hlasovací lístok číslo	hlasy	%
Strana slobody	1	19	0,90
Demokratická strana	2	48	2,17
Československá strana socialistická	3	0	0
Hnutie za občiansku slobodu	4	0	0
Verejnosc' proti násiliu	5	554	25,19
Slobodný blok	6	0	0
Všefud. demokrat., Republikánska strana	8	2	0,01

Československá			
Komunistická strana československá	10	97	4,40
Spojenectvo poľnohospodárov a vidieka	11	11	0,50
Maďarské kresťanskodem. hnutie	12	0	0
Československé demokratické fórum	13	0	0
Slovenská národná strana	16	572	25,91
Kresťansko-demokratické hnutie	17	875	39,64
Strana zelených	18	18	0,80
Hnutie československého porozumenia	19	3	0,10
Sociálna demokracia	21	8	0,30

Výsledky volieb uskutočnených dňa 8. – 9. júna 1990 vo Varíne.

Federálne zhromaždenie – snemovne národov.

Počet zapísaných osôb do zoznamu voličov	2350
Počet voličov, ktorým boli vydané úradné obálky	2313
Počet odovzdaných úradných obálok	2309
Počet platných hlasov spolu	2249

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov podľa jednotlivých politických strán.

	hlasovací lístok číslo	hlasy	%
Strana slobody	1	19	0,90
Demokratická strana	2	48	2,17
Československá strana socialistická	3	0	0
Hnutie za občiansku slobodu	4	0	0
Verejnosc' proti násiliu	5	554	25,19
Slobodný blok	6	0	0
Všel'ud. demokrat., Republikánska strana Československá	8	2	0,01
Komunistická strana československá	10	97	4,40
Spojenectvo poľnohospodárov a vidieka	11	11	0,50
E-S-W-S, Maďarské kresťanskodem. hnutie	12	0	0
Československé demokratické fórum	13	0	0
Slovenská národná strana	16	572	25,91
Kresťansko-demokratické hnutie	17	875	39,64
Strana zelených	18	18	0,80
Hnutie československého porozumenia	19	3	0,10
Sociálna demokracia	21	8	0,30

Výsledky volieb uskutočnených dňa 8. –9. júna 1990 vo Varíne.

Federálne zhromaždenie – snemovne ľudu.

Počet zapísaných osôb do zoznamu voličov	2350
Počet voličov, ktorým boli vydané úradné obálky	2313
Počet odovzdaných úradných obálok	2309
Počet platných hlasov spolu	2249

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov podľa jednotlivých politických strán.

	hlasovací lístok číslo	hlasy	%
Strana slobody	1	11	0,49
Demokratická strana	2	41	1,82
Československá strana socialistická	3	1	0,04
Verejnosť proti násiliu	5	614	27,3
Všel'ud. demokrat., Republikánska strana Československá	8	3	0,20
Komunistická strana československá	10	113	5,02
Spojenectvo poľnohospodárov a vidieka	11	11	0,49
Československé demokratické fórum	13	3	0,20
Slovenská národná strana	16	434	19,30
Kresťansko-demokratické hnutie	17	980	43,60
Strana zelených	18	11	0,49
Hnutie československého porozumenia	19	3	0,20
Sociálna demokracia	21	18	0,80

Stav a pohyb obyvateľstva:

Obec Varín ku 1. 1. 1990 mala 1 989 obyvateľov.

Počet narodených detí 59.

Zomrelo 28 občanov.

Do obce sa prisťahovalo 94 obyvateľov.

Z obce sa vystťahovalo 76 obyvateľov.

Celkový prírastok predstavoval 49 osôb.

Hospodárenie a rozvoj obce:

Obecné zastupiteľstvo malo k dispozícii na činnosť v roku 1990 – 2 163 000,- Kčs, mimo finančných prostriedkov na rozostavané akcie ako pridružené prostriedky. Najväčšie rozpočtované príjmové a výdajové položky na činnosť MNV boli na stravné v školskej jedálni 550 tis. Kčs, nájomné z bytov predstavoval príjem 75 000,- Kčs, z daní a poplatkov získala obec 65 000,- Kčs a plánovaná dotácia od štátu 1 437 tis. Kčs. Tieto boli rozdelené na vodné hospodárstvo, školstvo, ktoré tvorilo najväčšiu výdajovú položku vo výške 1 583 tis. Kčs, na činnosť Miestneho kultúrneho strediska, ostatná kultúra, vnútorná správa, sociálna starostlivosť, bytové hospodárstvo, verejné osvetlenie, pohrebníctvo a odvoz odpadkov.

Ochrana verejného poriadku:

Komisia verejného poriadku v prvom polroku nezasadala. Registrované priestupky a previnenia boli amnestované. Podľa charakteru išlo o priestupky, výtržnosť v pohostinstve, podnapilosť spojená s bitkou, krádež rádia, susedské spory spáchané v Nezbudskej Lúčke – celkom päť. Vo Varíne to boli osočovania druhej osoby, podnapitosť s napadnutím manželky, opilosť a bitka, bitka pre peniaze. V ďalšom období bolo prejednaných 9 prípadov a to pohovormi s občanmi, v dvoch prípadoch bolo udelené verejné pokarhanie, a v jednom prípade bola udelená pokuta 100,- Kčs. Predsedom komisia bol František Trojan. Po jeho abdikácii, funkciu predsedu komisie do volieb zastával Štefan Fogada.

Výstavba obce a vlastnícke zmeny:

Obecné zastupiteľstvo v rámci výstavby sa zameralo na trojobjvodové zdravotné stredisko, na ktoré obdržala obec od ONV ako účelové prostriedky 1 200 000,-Kčs a od Vápenky Varín z kultúrnych a sociálnych potrieb 600 000,-Kčs. Ďalšia akcia, budovaná v brigáde, bol lyžiarsky vleč pod Jedľovinou zo združených finančných prostriedkov. Financovanie

prebiehalo z nevyčerpaných prostriedkov od cestovného ruchu z predchádzajúceho roku a príspevku Vápenky Varín, ktorá poukázala pre tento účel 300 000,-Kčs.

V mesiaci októbri bola zahájená výstavba Domu smútku na miestnom cintoríne z fondu rezerv a rozvoja. Ako rozpracovaná stavba prechádza na ukončenie do ďalšieho roku. Jedna z náročnejších a dlhodobých akcií bola plynofikácia obce, kladením potrubia, financovaná zo združených prostriedkov.

Nové spoločenské zriadenie prinieslo zo sebou premeny vo vlastníckych vzťahoch budov, stavieb a pozemkov, čo sa stalo predmetom denných rokovaní a bojom získania rešpektívne, prinavrátania čo najviac nehnuteľného majetku v našej obci po likvidácii Komunálnych služieb v Žiline, prevádzok vo Varíne a reštauračných zariadení, bolo snahou obecného úradu získať stavby, ktoré vybuďoval prípadne odkúpil a obnovil pre potreby obce. Konkrétne išlo o Dom služieb budovaný v akcii „Z“, opravovňa televízorov – Horeckovec, časť domu bývalej lekárne, ktorú odkúpila obec, stolárske a zámočnícke dielne – Kapsanovec a Bajovec, Pohrebný ústav – Sirotskovec, staré kino Kriváň – pohostinstvo, stará pošta a ďalšie. O niektoré stavby sa prihlásili bývalí vlastníci alebo ich potomkovia a v rámci reštitučných zákonov si tieto požadovali vrátiť, hoci pred ich darom stavby boli na spadnutie. Riešenie vlastníctva sa predlžovalo a spravidla prechádzalo do ďalších rokov.

Činnosť Miestneho kultúrneho strediska a kultúra v obci:

Riaditeľkou Miestneho kultúrneho strediska vo Varíne je p. Mária Tichá. V celkovej činnosti a programe pre rok 1990 boli občania revolučné naladení a mnohí vytlačali kultúru na okraj spoločenského diania. Kolektív kultúrneho strediska aj v týchto podmienkach mimo iného zorganizoval tanečnú zábavu a v závere roka Silvestrovský ples s vystúpením dychovej hudby „Skaličané“. Pre mládež sa organizovali videodiskotéky a tradične poriadal spevácky krúžok fašiangové posedenie. Spevácky zbor pod vedením Jána Pavčíka pravidelne nacvičoval dvakrát týždenne zbory chrámové, ľudové a folklórne, s ktorými vystupoval v miestnom kostole a príležitostných oslavách v obci. Pre poznanie prírodných krás kultúrnych pamiatok boli organizované Kultúrnym strediskom tematické autobusové zájazdy do knižnice Čadca, Turzovky, Vysokých Tatier, Oravskej Priehrady a Demänovskej doliny. Pre strednú a staršiu generáciu sa uskutočnili prednášky a besedy, ktoré viedli odborníci príslušného oboru. Zo zdravotných to boli: Ochorenia dýchacích ciest, správne ošetrovanie chrupu, zo všeobecnej znalosti Rybárstvo na Slovensku, bezpečnosť na cestách, ochrana prírody a beseda o pútnických miestach.

Značná pozornosť sa venovala mládeži, pre ktorú sa zorganizovalo sedem rozprávkových popoludní, výchovný koncert, vzdelávacie kurzy hry na klavír, akordeón, kde na polrok a konci roka sa poriadali prehrávky žiakov hudobných kurzov. Divadlo „Maják“ odohralo divadelné predstavenie pre deti „Tri prasiatka a vlk“. Pre mladšiu a staršiu generáciu sa trikrát premietali video filmy spojené s besedami. Z celovečerných predstavení to bol hudobný medailón : J. S. Bach a Chopin a dva profesionálne programy Rekomando-estrádny program s iluzionistom, a dychová hudba „Žadovjáci“. Na záver roka to bolo privítanie Mikuláša a rozsvietenie vianočného stromčeka na námestí. Nová doba obchodného podnikania zavanula aj do kultúrneho strediska, ktoré zorganizovalo dve burzy spotrebného tovaru.

Pod správu kultúrneho strediska patrí kino a knižnica. V číslach dosiahli nasledovné výsledky:

Kino: - počet predstavení 283
 - počet návštevníkov 15 378
 - priemerná návštevnosť 54 divákov

Knižnica: registrovaných bolo 655 čitateľov
 s výpožičkou 28 942 kníh

s počtom návštevníkov 4 274 osôb
knižný fond v knižnici 12 942 kníh
priemerný počet denných výpožičiek 121 kníh

Základná škola vo Varíne

Nové spoločenské metódy sa postupne uplatňujú vo vyučovacom procese a riadení školy. Už 18. 1. 1990 sa uskutočnili voľby vedenia školy s prejavom dôvery. Tajným hlasovaním do funkcie riaditeľa školy bol opäť zvolený p. Marián Trizuliak a zástupca riaditeľa – p. Alžbeta Paučinová.

Dňom 1. 2. 1990 bola pozastavená činnosť Pionierskej organizácie Slovenského zväzu mládeže na škole. Ruch a neistota panovala aj medzi učiteľmi, ktorí sa postupne konsolidovali. Drobné zmeny a úpravy boli bežne zavádzané do praxe. Z mimoškolských krúžkov vypadol svetonázorový. Súťaž o ZSSR očami detí zotrvačnosťou prebiehal ďalej v prvých mesiacoch roka 1990. Po školskom kole dňa 25. 3. 1990 sa uskutočnilo druhé kolo v Žiline. Z našej školy v grafike sa umiestnila na 2. mieste Katarína Hodoňová – 6. A.

Pekné miesta v súťaži „Hviezdoslavov Kubín“ zaujali, keď v obvodnom kole – 25. 3. 1990 sme mali na prvých troch miestach troch súťažiacich. V ľahkej atletike na majstrovstvách okresu v Žiline dňa 24. 4. 1990 naši žiaci získali tri prvé miesta, tri druhé miesta a jedno tretie. Na majstrovstvách okresu Žilina – ročník 1989/1990 družstvo ZŠ – Varín získalo 1. miesto.

Klasifikácia žiakov v školskom roku 1989/1990 :

Prospech : z 549 žiakov prospelo 547. Jeden žiak neprospeľ a jedna žiačka nebola klasifikovaná. Z ročníkov 5. – 8. prospelo s vyznamenaním 121 žiakov, s prospechom veľmi dobrým 66 žiakov. Pokarhanie bolo udelené riaditeľom školy 4 žiakom.

Vymeškaných hodín bolo 25 482, čo predstavuje priemer na žiaka – 46,4 hodiny, z toho 3 hodiny neospravedlnené. Ukončenie školského roka bolo 29. 6. 1990. Všetci žiaci 8. ročníka boli zaradení do ďalšieho ročníka – štúdium stredného typu školy. Zo školského kolektívu odišli pedagogickí pracovníci : p. Višňovská

p. Bačinská

p. Petrák

Nový školský rok 1990/1991 zahájil riaditeľ školy Marián Trizuliak, zástupca riaditeľa – Alžbeta Paučinová a výchovný poradca – Jozefa Galčíková.

Privítali nových učiteľov: p. Zuborovú

p. Mravcovú

p. Skalickú

p. Andelovú

Učebné osnovy boli prevzaté po úpravách zo školského roku 1989/1990. V školskom roku 1990/1991 záujmová činnosť žiakov bola organizovaná v krúžkoch : kvetinársky, spevácky, inštrumentálny, čitateľský, dopravný, zdravotnícky, gymnastický, basketbalový, pre šikovné ruky, výtvarný, literárny, strelecký, literárno-dramatický, filatelistický a fotografický.

Poľnohospodárska výroba

Premeny v našej republike sa prejavili aj v poľnohospodárstve. Neistota vedúcich pracovníkov a slovné vyhrážky tých, ktorí pociťovali krivdu za socializmu, požadovanie si poľnohospodárskej pôdy v zmysle zákona 114/1990 Zb., ktorá nadobudla platnosť od 1. júla 1990 i samotné opatrenia vlády pre ďalší vývoj poľnohospodárstva značne komplikoval a strpčoval život funkcionárom Jednotného roľníckeho družstva / ďalej JRD / Rozvoj v Nededzi, do ktorého patril aj hospodársky dvor Varín. Pomoc JRD zo strany spoločenských organizácií a patronátnych závodov poklesla. Možno aj povedať, že bola veľmi skromná a

družstevníci boli odkázaní sami na seba, hoci brigády špičkových a nárazových prácach boli platené.

Niektorí občania, na základe uvedenej vyhlášky, si požadovali pôdu vo forme záhumienky pre sadbu zemiakov a zeleniny. Vrátenie celej sústredenej výmery a vytvorenie si vlastného malého poľnohospodárskeho závodu nedošlo, už aj z toho dôvodu, že v čase socializmu sa zlikvidovali humná, maštale na ustajnenie dobytky, zaviedli sa prísnejšie kritéria na skladovanie hnojísk vo dvoroch, zlikvidovalo sa, alebo sústredilo poľnohospodárske náradie v čase kolektivizácie do JRD a nastúpil modernejší spôsob života.

Samostatná poľnohospodárska výroba v našich podmienkach s pomerne malou výmerou vlastničkeho vzťahu nezaručovala existenciu výživy rodiny. Občania, ktorí mali zachovalé hospodárske stavby, len zriedkavo chovali kravy, býky na výkrm, ovce, kozy, ošípané, morcky, sliepky, husi a ako záujmovú činnosť holuby.

Pre potrebu chovu si ponechali primeranú výmeru poľnohospodárskej pôdy a ostatné vlastníctvo ponechali včlenené pre spoločné hospodárenie. Keďže súpis hospodárskych zvierat sa prestali robiť u súkromne hospodáriacich roľníkov a JRD nebolo ochotné dať podklady o hospodárskych výsledkoch za rok 1990, tieto neuvádzam.

Život v spoločenských organizáciach

Skauti sa po oživení činnosti stretávajú už po druhý raz – 10. januára 1990, kde sa dohodli na tematických prípravách radcov a radkýň. Po dohode s predsedom MNV dostali do užívania bývalý rodinný dom – Bulejčíkovec na ulici Fučíkovej, v ktorom si v rámci brigády upravili priestory. Dňa 11. februára sa konal v rámci „radcovskej“ prípravy prvý zborový výlet, ktorého cieľom bolo oboznámiť sa so skautským životom v prírode. V dňoch 28. 3. – 1. 4. 1990 sa niektorí skauti zúčastnili vodcovského kurzu, organizovaného Ústrednou lesnou školou Junák v Kysuckom Novom Meste. Na tomto kurze sa zišlo asi 120 skautov z celého Slovenska, ktorí chceli nadobudnúť nové vedomosti, ktoré by neskôr odovzdali budúcim skautom. 21. apríla 1990 bolo zaregistrovaných 50 varínskych skautov a skautiek.

Vodcom skautov sa stal brat František Sporina. Od februára prebiehal radcovský kurz, ktorý bol ukončený nováčkovskou skúškou v máji 1990, kde chlapci a dievčatá ukázali svoje vedomosti nadobudnuté po dobu štyroch mesiacov. Na štvrtom skautskom sneme, ktorý sa uskutočnil v Žiline, varínsky zbor zastupovali:

Mária Androvičová
Katarína Schmidtová
František Sporina
Ing. Marián Schmidt
Ján Schmidt
Pavol Chabada
Jozef Varínsky
Eduard Piovarči
Ing. František Filipek.

Dňa 1. 6. 1990 sa zišlo 60 skautov pri táborisku na Vajánku, kde sa predstavili s veselými pesničkami, scénkami, nechýbali ani žarty.

Ukončením skautského roku bol letný tábor pod Jedľovinou. Pre veľký záujem bol rozdelený na dva turnusy. Prvý sa konal od 3. 7. – 29. 7. 1990 a druhý od 30. 7. – 5. 8. 1990. Na prvom sa zúčastnilo 42 a na druhom 23 detí. Na týchto podujatiach získali prvé praktické poznatky a naučili sa žiť skautsky.

Po prázdninovom odpočinku nastala klubová činnosť, školenia, spevy a poznanie prírody.

Telovýchovná jednota Fatran Varín

V roku 1990 mala TJ oddiely : futbalový, lyžiarsky, horolezci, turisti a základná rekreačná telesná výchova, basketbalový oddiel.

Futbalový oddiel mal tri skupiny – mužstvo dospelých, družstvo dorastu, družstvo žiakov. V súťažnom období – jeseň 1989 – jar 1990 mužstvo dospelých hralo v 2. triede okresnej súťaže a skončili na poslednom mieste.

Hoci mužstvo dospelých bolo doplnené o osem hráčov, nezodpovedný prístup ku hre mal za následok pokles výkonnosti. Predsedom futbalového oddielu bol Pavol Prekop a vedúci mužstva – Cvacho Ladislav. Pri všetkej snahe a úsilí sa konsolidácia mužstva v tomto roku nepodarila. Nový ročník 1990/1991 začínali v 3. triede okresnej súťaže.

Dobre si počínali basketbalisti, ktorí síce reprezentovali obec Varín zaradením sa do 2. basketbalovej ligy, avšak slúžil len pre uspokojenie hráčov a priaznivcov Žiliny. Pre nevhodné priestory v školskej telocvični vo Varíne, tréningy a zápasy sa hrali v Žiline a občania z Varína brali len na vedomie výsledky basketbalových zápasov. Náklady na činnosť financovala naša TJ, ktoré vzhľadom na vzdialenosť zápasov do jednotlivých miest a poplatky za prenajatie haly, boli veľmi vysoké. Bolo len otázkou času, dokedy postačí TJ Fatran Varín oddiel financovať.

Menej náročné boli skupiny turistov a lyžiarov, ktorí športovali rekreačne a ak im snehové podmienky dovolili, pre mládež poriadali lyžiarske preteky maximálne okresných rozmerov.

V letnom období sa venovali výstavbe lyžiarskeho vleku, ktorý sa budoval v brigádach pod vedením Františka Sporinu. Turisti poriadali spoločné pochody po hrebeňoch Malej Fatry a okolí. Základná rekreačná telesná výchova pracovala prevažne jeseň – zima – jar. V klube bolo organizovaných 35 až 40 žien a dievčat, ktoré pod vedením MUDr. Janky Milovej pravidelne cvičili rekreačné cviky pre upevnenia zdravia a sviežosti.

Závod Drevoinpregna Varín

Riaditeľom závodu bol Ing. Macák Milan a predseda ZO KSS – Kotuláš Ján, ktorý bol zároveň ekonóm závodu. Zrušením ZO KSS a naplnením dôchodkového veku zo závodu odišiel. Odvolaný z funkcie bol aj riaditeľ závodu a miesto neho nastúpil Ing. Hruz Miroslav, ktorý určitý čas pracoval vo výrobe závodu na úseku – lupáreň a debničkáreň. Zamestnanci sa na zmeny vo vedení pozerali zdržanlivo a nemali odvahu sa verejne prejavovať. Zahájenie Nového roku 1990 bolo ponechané na zástupcu ROH. Keďže predseda nebol iniciatívny, schôdze cez pracovnú dobu sa nesmeli poriadat' a po pracovnej dobe išiel každý domov. Pár zamestnancov, ktorí zostali na schôdzach ROH aj v neskoršom období, riešili viac len klebety a priestupky na pracovisku. Každého zaujímala existencia a možnosti pracovania v závode.

Vo výrobe oproti roku 1989 nastal mierny útlm. Prejavilo sa to predovšetkým vo výrobe nábytkových hranolok. Naďalej sa utlmuje výroba vrstveného dreva na lyže. Priemerný zárobok ostal na úrovni roku 1989. Závod dosiahol zisk vo výške 2,5 mil. Kčs. Nový riaditeľ závodu – Ing. Miroslav Hruz bol vymenovaný v mesiaci septembri a hodnotený ako vysokokvalifikovaný drevársky odborník s niekoľkoročnou praxou v drevárskej výrobe.

V závode sú minimálne investičné akcie so zastaralým strojným zariadením. Závod bude nutné zamerať na zvyšovanie finality.

Niektoré ukazovatele :

Výroba tovaru	45 448 tis. Kčs
Mzdy – spolu /celkom/	4 629 tis. Kčs
Pracovníci	145
Priemerný zárobok	2 660 Kčs
Produktivita práce	313
Odbyt celkom	46 079 tis. Kčs

Náklady celkom	43 497 tis. Kčs
Zisk	2 582 tis. Kčs

Sortiment výroby:

Listnaté rezivo	12 937 m ³
Nábytkové hranolky	771 m ³
Vrstvené drevo	1 090 m ³
Hokejové palice	155 811 ks
Prírezy na postieľky	173 762 ks
Nábytkové nohy	204 529 ks
Debny	2 959 m ³

Závod lom Vápenka Varín

Mal za úlohu za rok 1990 zlepšiť hospodársky výsledok o 16 112 tis. Kčs. Táto úloha bola splnená, keď hospodársky výsledok oproti skutočnosti 1989 sa dosiahol 18 002 tis. Kčs. Uvedený výsledok sa dosiahol prekročením výkonov o 11 547 tis. Kčs pri prekročení nákladov o 9 657 tis. Kčs.

Prekročenie výkonov je vyjadrením výsledku dosiahnutého vo výrobe jednotlivých sortimentov, z tržieb nevýrobnej činnosti a zmena stavu zásob hotových výrobkov. Priaznivý vplyv na výsledky mala relatívna úspora na dosiahnuté výkony aj pri zvýšení cien nafty a koksu. V rámci investičnej výstavby bol realizovaný objem 25 213 tis. Kčs ako bolo stanovené programom pre rok 1990.

Výroba :

	ton	%
Hrubá ťažba vápenca	1 868 598	105,00
Dolomity – Kosová	796 759	112,00
Granulované drte	369 420	99,80
Vápnno – výroba celkom	114 346	103,50
Z toho: vápnno kusové pre org.	8 313	70,10
vápnno drvené 10/4 pre Trinec	26 283	119,50
vápnno mleté	79 810	104,20
Varinit – výroba celkom	24 241	80,80

Odbyt podľa frakcií:

Kusový	63 – 125	4 214 ton
Štrk	32 – 63	362 964 ton
Drť	8 – 32	355 647 ton
Dolomit		758 522 ton
Drť	0 – 22	300 520 ton
Granulovaná drť		369 292 ton
Spolu		2 151 459 ton

Investičná výstavba

Stavba pre spracovanie vápenca	15 266 tis. Kčs
Čistička odpadových vôd a kanalizácia	9 947 tis. Kčs

Stavy pracovníkov, priemerné mzdy a úrazovosť :

Priemerný počet pracovníkov	655
Mzdové prostriedky celkom	31 111 tis. Kčs
Priemerný mesačný zárobok	3 899 Kčs
Stav pracovníkov ku 31. 12. 1990	677
Rast indexu priemerného zárobku činí	5,6%
Pracovná úrazovosť v závode celkom	14 s PN 749 dní
z toho úrazovosť lom Polom	9 s PN 629 dní
z toho úrazovosť vápenka Varín	5 s PN 123 dní

Pre rok 1991 je plán zlepšiť hospodársky výsledok závodu minimálne o 25 miliónov Kčs oproti skutočnosti v roku 1990 a podstatne tento vylepšiť v roku 1992 postupným nábehom nových kapacít. Úlohy zabezpečiť pri neprekročení plánu pracovníkov 690, znížením stavu zásob o 10% v porovnaní s rokom 1990 a dodržať stanovy investičného programu závodu.

Vo fonde kultúrnych a sociálnych potrieb pre rok 1990 bolo 2 065 227 Kčs, z toho bolo pre združenú výstavbu trojobvodového zdravotného strediska vo Varíne poukázané 400 000 Kčs na účet MNV vo Varíne. Mimo toho na vybavenie zdravotného strediska bolo poukázané 200 000 Kčs.

Založenie Miestneho odboru Matice slovenskej vo Varíne a kultúrna činnosť po zrušení v roku 1951

Jedným z významných medzníkov v dejinách našej obce Varín po stránke národnej je založenie Miestneho odboru Matice slovenskej vo Varíne, dňa 19. januára 1934. Bolo to v období hospodárskej krízy, keď sa v úradoch a školách presadzoval český jazyk. Nebolo tomu inak ani v našej obci, čo dokumentuje časť listu zo dňa 6. 12. 1936, adresovaný škole, ktorý poslal Školský inšpektorát v Žiline pod č. 5779/36, ktorým oznamuje, že podľa zadania referátu Ministerstva školstva zo dňa 30. 11. 1936 – číslo 92183/36-1./4 ministerstva školstva a národnej osvety výnosom zo dňa 5. 11. 1936 – číslo 132444/36-1./2 so súhlasom ministerstva financií prípisom zo dňa 2. 10. 1936 – číslo 45.129/36 2f premenuje na základe § 80 zákonného článku XXXVIII – 1868 dosavatnú expozitúru štátnej meštianskej školy s vyučovacím jazykom československým s platnosťou od 1. januára 1937.

Československý jazyk bol zastúpený v školských učebniciach s početnými článkami v českej reči. Korešpondencia sa písala bežne po slovensky a česky. Pospolitý ľud postupne si osvojoval české vyjadrovacie termíny, ochudobňoval materinskú reč a v podvedomí dochádzalo ku asimilácii Slovákov, bez toho, aby si to mnohí uvedomili. Národne orientovaná inteligencia v obci Varín postrehla túto skutočnosť a v snahe zabrániť nežiadúcemu vývoju požiadala listom zo dňa 17. 11. 1933 Maticu slovenskú v Martine o založenie Miestneho odboru Matice slovenskej vo Varíne. /Vid' ďalej len MO MS/ Samotné založenie MO MS vo Varíne bol výsledok vzťahu občanov k slovenskému národu.

Občania našej obce po celý stredovek v naprostej väčšine boli národne orientovaní pre slovenskú vlasť. Dokazujú to listiny písané v slovenskom jazyku v 15. storočí, cechové artikule z 15 cechov boli písané po slovensky a len v jednom prípade latinsky, kňazi z Varína

sa pohybovali a spolupracovali s národovcami, medzi ktorých patria : Ondrej Mesároš 1741 – 1812 – spolupracovník Bernoláka, Anton Horecký 1785 – 1857, ktorý presadzoval u Ľ. Štúra pri kodifikácii nárečie Horného Považia, Jozef Martinček 1855 – 1937 – spoluzakladateľ Ligy amerických Slovákov. Zo šľachtickej rodiny – Pongrác Alexander 1808 – 1880 – spolu s Rudolfom Nárim 1828 – 1900 – narodený v Gbeľanoch – boli pri zakladaní Matice slovenskej v Martine v roku 1863, a ďalší.

V rámci družby s Turčianskym sv. Martinom sa naši občania zúčastňovali na rôznych národných oslavách. Martinčania na znak vďaky a priateľstva darovali v roku 1876 pri zakladaní Dobrovoľného požiarného zboru vo Varíne sochu sv. Floriána, ktorá je umiestnená v kaplnke na Námestí. V roku 1919 varínski legionári v Rusku sa podujali podporiť Maticu slovenskú, ktorej poslali cestou Ministerstva vojenství finančná správa v Rusku 8 700 rublov dňa 4. 2. 1920 pod číslom 25 840/IV: Zbierku zabezpečoval náš rodák Jozef Chalupjanský z miesta prechodného pobytu St. Chilok – sídlo 9. čsl. delostreleckého pluku Karla Havlíčka Borovského – delostrelecký oddiel.

O založenie MO MS sa snažil vedúci notár Ján Lichner, ktorý sa registroval za člena MS v Martine už v roku 1928 a po súhlase obecného predstavenstva sa zaregistrovala ako kolektívny člen obec Varín./Vid' ročenku Matice slovenskej v Martine z roku 1928.

Už 29. mája 1931 dostáva obec Varín Čestné uznanie od Matice slovenskej v Martine za úspešnú spoluprácu. Preložením notára Jána Lichnera do Senca 22. 4. 1929 sa organizačné opatrenia založenia MO MS oddialili. Jednotliví občania z Varína sa prihlasovali do Matice slovenskej v Martine a do založenia odboru v obci ich bolo 10. Medzi prvými bol Jozef Salát ml. z mlyna, Jozef Chalupjanský, iniciátor zbierky pre podporu MS na ruskom fronte, Michal Cvacho Gančík a Jozef Kysela, Ing. Pavel Csisko – riaditeľ vápenky, Otto Demko, Jozef Martinček, Karol Martinček – notár v. v., Eržika Piovarčiová – učiteľka, Štefan Varínsky a do konca roku sa preregistrovali : Vincent Macák, Ervín Tuma – prednosta ČSD a Jozef Ryhák.

Obecný úrad mal kladný vzťah ku veciam národným. Už v roku 1928 posielala podporu pri dlžobe a skromnom rozpočte 300 Kčs na Národné múzeum v Martine. Položky 100 až 150 Kčs sa objavujú v pokladničných denníkoch na podporu MS v Martine až do druhej svetovej vojny, hoci obec sa preregistrovala ako kolektívny člen do MO MS vo Varíne.

Dňa 9. augusta 1933 sa konali v Nitre Pribynove slávnosti, na ktoré obec vyslala na vlastné náklady delegáciu v zastúpení : Bíro Gejza, Ján Salát a Martin Kapasný na dobu dvoch dní.

Súkromne sa zúčastnila osláv početná skupina občanov. Z týchto slávností si priniesla hlboké dojmy nadšenie a oživenie národného ducha, ktoré rozprávali na podstenných lavičkách, rozmiestnených pred domami po celom námestí a oboznamovali o zážitkoch v Nitre ostatných občanov Varína a okolia.

Otvorením Meštianskej školy vo Varíne v školskom roku 1933/34 sa rozšíril počet inteligencie národne orientovanej s organizačnými schopnosťami. Získaním okruhu priaznivcov, riaditeľ školy – Jozef Matis v spolupráci s kaplánom – Dr. Andrejom Paldánom, sa rozhodli založiť Miestny odbor Matice slovenskej vo Varíne. V prípravách spolupracovali so zástupcom Matice slovenskej v Martine – J. Riečanom. Na ustanovujúcom valnom zhromaždení bolo 29 členov, z toho 19 nových a 10 preregistrovaných z MS Martin, ktorí si zvolili do výboru :

Jozef Matis	– riaditeľ školy	– predseda
Dr. Andrej Paldan	– kaplán rim. kat.	– podpredseda
Viktor Chladňúch	– učiteľ	– tajomník
Štefan Drobný	– vedúci notár	– člen výboru
Samuel Mikulík	– strojník	– člen výboru
Michal Bajo	– mlynár	– člen výboru
Jozef Skutecký	– železničný úradník	– člen výboru

Koncom roku 1934 bol preložený Jozef Matis na školu v Kysuckom Novom Meste a na valnom zhromaždení bol zvolený za predsedu MO MS Štefan Drobný – vedúci notár. O činnosť v matičnom hnutí sa javil veľký záujem, keď sa prihlasujú popredné osobnosti vtedajšieho hospodárskeho, politického a kultúrneho života. Každý člen si objednáva časopis „Slovensko“, z ktorého čerpajú poznatky pre širší prehľad o národnom živote. Pohyb členskej základne je stále živý a do konca roku 1934 mal MO MS 38 členov, avšak ku 11. júlu 1936 mal už 137 platiacich členov. Ako kolektívni členovia sa do MO MS vo Varíne prihlásili obce : Dolná Tižina, Gbeľany, Krasňany, Mojš, Nededza, Nezbudská Lúčka, Stráža, Varín a Živnostenský úverný ústav vo Varíne a celý rad občanov z okolitých obcí. Predseda –Štefan Drobný ako notár bol preložený do Veľkých Levárov a za predsedu bol zvolený Otomar Kubala – riaditeľ Meštianskej školy. Aktivita bola na slušnej úrovni, keď za tri roky, do konca roku 1936 sa usporiadal kurz slovenského pravopisu, odohralo sa 16 divadelných predstavení, štyri akadémie, jedenásť slávností, dva matičné dni v rokoch 1935 – 1936, dva spoločenské výlety, 14 prednášok, dva šachové turnaje a na divadelnej prehliadke v Závodí získali matičiari druhú cenu. Odbor mal spevokol, divadelný krúžok a skupiny – volejbalový, ping-pongový, šachový. Vo svojom majetku má 120 zväzkov kníh, divadelné hry, notový materiál, 4 šachy, ping-pongový stôl a volejbalovú sieť s loptou. Zo zbierok od občanov a zisku z divadelných hier zakúpili nové pianíno za 5 500 Kčs. Za aktivitu MO MS vo Varíne obdržala od Matice slovenskej v Martine vyznamenanie – plaketu Štefana Moyzesa. Z pôžičky poskytnutej MS v Martine odbor zakúpil divadelné kulisy v hodnote 5 000 Kčs. Ku 31. 12. 1938 sa členská základňa rozšírila na 200 členov. Za členov sa prihlásili aj občania židovského náboženstva, medzi ktorými boli : Arpád a Elemír Lillientál – obchodníci, MUDr. Karol Poláček s manželkou Margitou a ďalší. Diferencovanie sa z titulu náboženstva alebo spoločenského postavenia sa neprejavovalo. Bolo zaužívané, že pri štátnych oslavách 28. októbra boli bohoslužby v rim. kat. kostole a následne v židovskej synagóge, na ktorých sa zúčastnili aj katolíci. Ku narušeniu plynulej činnosti dochádza od 24. septembra 1938, kedy bola vyhlásená mobilizácia a predseda MO MS – Otomar Kubala aj s celým radom členov narukovalo.

Vo Varíne aj počas mobilizácie zostali niektorí narukovaní pri strážení objektov – železničných mostov, tunelov a iných zariadení. Počas mobilizácie bolo u nás umiestnené vojsko po humnách a maštaliach s koňmi v plnej výzbroji do neskorej jesene. Dňa 18. 12. 1938, keď sa uskutočnili voľby do prvého slovenského snemu, bol to sviatok celého národa, ktorý sa oslavoval aj vo Varíne. Už 1. novembra 1938 bol vytvorený Slovenský národný výbor vo Varíne, ktorého predsedom sa stal kaplán a veľký národovec Augustín Záni, avšak veľmi krátko, nakoľko bol preložený na inú farnosť a po ňom funkciu prevzal už ako komisár obce Štefan Wiliger. Keď 18. 1. 1939 bol slávnostne otvorený prvý slovenský snem v Bratislave, horúčka politického napätia stúpala aj medzi občanmi, ktorí sa vzájomne medzi sebou povzbudzovali, čo sa ukázalo pri vyhlásení Homolovho puču, proti ktorému sa postavili aj varínčania. Odpor našich občanov bol potlačený tankami a žilinskou posádkou so zaistením niekoľkých desiatok gardistov z celej doliny.

Doterajší predseda MO MS – Otomar Kubala už v jesennom období založil vo Varíne a v celej doline domoobranu – Hlinkovu Gardu /HG/. Po vrátení sa z mobilizovanej armády – 19. februára požiadal o uvoľnenie predsedu MO MS. Za predsedu bol zvolený Augustín Miko – vedúci notár, za tajomníka – František Renner – úradník, Štefan Williger, ako komisár obce Varín bol pokladníkom, Jozef Salát – zapisovateľ a Viktor Chladňúch – knihovník a kronikár.

Odchodom a preložením viacerých členov - štátnych zamestnancov, učiteľov a povolaním do vojenskej služby, počet členov poklesol na 192. Majetok MO MS ku 1. 1. 1939 predstavoval hodnotu 14 765,45 Kčs a pokladničná hotovosť 2 023,85 Kčs. Od mobilizácie nastala

čiasťočná dezorganizácia a organizovaná činnosť v dôsledku vojnového napätia poklesla. Neistota sa prejavovala už v období, keď na hraničných úsekoch Poľska dochádzalo k rôznym provokáciám a keď Nemci zaútočili na Poľsko, nemecké vojská prechádzali aj cez Varín a niekoľko dní parkovali na Námestí v terajšom parku. Ďalší činiteľ, ktorý nepriaznivo pôsobil na aktivitu, bol ten, že učiteľky, ktorých manželia pracovali a boli schopní uživiť rodinu, sú zo školstva a zamestnania na prechodnú dobu prepúšťané. Takýto osud stihol dlhoročnú aktívnu členku MO MS Boženu Skuteckú.

Zmenou politického vývoja a diania v Európe sa zmenili i témy školenia členov MO MS a obyvateľov. Prednášky a školenia boli zamerané na obranu štátu, na civilnú obranu, telesnú zdatnosť, vytrvalostný pochod na pamätné miesta, orientácia v prírode, signalizácia svetlami a zvukom, táborové ohne, nosenie bremien, zbieranie lesných plodín, výcvik sanitarnej čaty, prvá pomoc pri bežných úrazoch, hromadná príprava stravy v poli, poľné túry a preteky rozoznávania a určovania rastlín a rôzne iné zameranie pre vojnové podmienky. Oslavy boli obmedzené len na 14. marec a spomienku Milana Rastislava Štefánika. Občas sa odohralo divadelné predstavenie. Najaktívnejší bol spevokol, ktorý 12. mája 1941 na obvodných pretekoch vo Varíne v speve a recitácii, na ktorých sa zúčastnili aj žiaci meštianskej školy, poriadanim koncertov, spoločenských vystúpení, čajových a Mikulášskych večierok. V roku 1943 sa MO MS predstavil s divadelnými hrami: „Ičo pred súdom“ a „Príde svätý Mikuláš“.

Do spolkovej činnosti zasiahla aj politika, ktorá v tomto prípade prúdila z nemeckej nadradenosti proti občanom židovského náboženstva. Preverovala sa spoľahlivosť členov aj v MO MS, v zmysle obežníka č. 6525 zo dňa 19. 10. 1939. Miestny odbor posielal správu dňa 26. 11. 1939 MS v Martine o spoľahlivosti členov židovského náboženstva. K tomuto termínu bolo registrovaných sedem a to:

	číslo legitimácie	člen od roku	
Blanstein Jozef	34857	1937	židovský rabín
Englová Elena	27395	1935	obchodníčka
Englová Oľga	27394	1935	obchodníčka
Lillientál Arpád	20372	1934	obchodník
Lillientál Elemír	20373	1934	obchodník
MUDr. Poláček Karol	23753	1934	obvodný lekár
Poláčková Margita	23752	1934	domáca

Predseda MO MS Augustín Mika - notár prehlasuje, že žiaden z menovaných nie je nespoľahlivý. Po vypuknutí SNP od októbra 1944 sa nesmeli schádzať. Obec bola obsadená nemeckým vojskom a ich veliteľ, úradujúci na obecnom dome, dával limitované písomné povolenia ku prechodu do inej obce alebo mesta. V nočných hodinách bol zákaz vychádzania a hliadkovanie po celej obci robili nemeckí vojaci. V roku 1945 postupom sovietskej armády a Čsl. brigády v údolí Váhu sa Nemci početnejšie usadili aj vo Varíne až do skončenia vojny.

Zo židovskej synagógy si spravili opravárenskú dielňu pre pancierové vozidlá a tanky poškodené na fronte. Poriadkové nemecké vojsko denne zabezpečovalo z radov občanov a študentov výkop zákopov po kopcoch a roliach v Tepličke pred Žilinou. Po vojne bola prvoradá úloha opravy vojnou zničených objektov a súkromných majetkov. S kultúrou sa začalo 4. marca 1947, keď sa oživil miestny spevokol, ktorý začal s nácvičom zborových piesní k veľkonočným sviatkom. Matičný život počas povstania, prechodu fronty a obnovy poškodených stavieb spočíval len v platení si členských príspevkov ako udržiavacej známky v MO MS. Na valnom zhromaždení bol zvolený za predsedu Jozef Muller - úradník na púle OFA. Vedúci a dirigent spevokolu sa stáva Ján Pavčík, ktorý spolu s Františkom Skuteckým a jeho manželkou Boženou sa venujú spevu a divadlám. Veľkou pomocou bola Anna Ballayová, s jej krásnym sopránom vedela získať ďalších priaznivcov spevu. Spevokol po

obohatení svojho repertoáru s národnými a budovateľskými piesňami i trávnicami pokračoval v nácviu sólových ľudových piesní, z ktorých sa tvorili malé krojované scény. Členovia spevokolu sa 30. 3. 1947 predstavili s divadelnou hrou: „Tajomstvo svätej omše“, ktorú opakovali štyrikrát. V roku 1948 v období pred veľkonočnými sviatkami odohral divadelnú hru „Za Kristom“, ktorá mala aj po okolitých obciach veľký úspech. Začiatkom roka 1950 sa predstavil s divadelnou hrou „Jánošík“, v ktorom účinkoval celý rad nadšencov, nečlenov MO MS. Ľudový motív natoľko zaujal účinkujúcich, že časť členov zo speváckeho krúžku prestúpilo do zakladajúceho sa folklórneho súboru „Sekera“.

V roku 1953 to bola opereta „Divá Bára“, s ktorou sa hosťovalo vo viacerých obciach okresu Žilina a v Turanoch. Mnohí členovia účinkovali vo všetkých krúžkoch - spevokole, divadelnom i folklórnom, čo ich neskôršie začalo unavovať. Vytrvalci ako Ján Pavčík, František Skutecký, v tomto smere nepoznali únavu. Z členov to boli Pavol Gábor, neskôršie člen opery SND - MUDr. Michal Kapasný, Hermína Cvachová a ďalší.

Keď zomrel 7. decembra 1947 Jozef Muller, za predsedu bol zvolený Jozef Lúčanský. Členovia výboru boli: Baricová Emília - pracovníčka Matice slovenskej v Martine, Chladných Viktor - učiteľ, Rudolf Ďurčo Sobola - dielovedúci ČSD vo Vrútkach, Martin Kapasný - učiteľ, František Skutecký - obchodník.

Spevácky krúžok pri jeho oživení vystupoval prevažne v obci, miestnom kostole, na primíciách rodáka - kaplána Imricha Staníka, pri pohrebe pána dekana Ignáca Adamíka i ďalších občanov, na svadbách členov spevokolu. S celovečerným programom sa predstavil 24. mája 1947 pod názvom „Večer hudby a spevu“, dňa 28. októbra 1947 usporiadal oslavu štátneho sviatku a 27. decembra 1947 vianočnú akadémiu. Cez letné prázdniny 13. 7. 1947 sa uskutočnil spoločný výlet na Majer. V roku 1948 - 1949 sa poriadali fašiangové plesy s prístupom len v spoločenskom obleku. Nácviak bol dvakrát týždenne od 20.00 do 22.00 hod. a pred vystúpením i častejšie, podľa potreby.

Každý krúžok mal svoj výbor, ktorý si riešil problémy, či už kolektívneho alebo organizačného charakteru a len závažnejšie problémy a zámery sa prejednávali o výbore MO MS. Vo výbore speváckeho krúžku boli Martin Kapasný, František Skutecký, Rudolf Ďurčo Sobola, JUDr. Ladislav Ballay a Bugáňová Anna.

V roku 1950, keď sa začal vyvíjať tlak na katolícku cirkev postupným zatváraním kňazov a rehoľníkov, v tejto súvislosti boli pripomienky k činnosti Jána Pavčíka, ktorý ako učiteľ na ľudovej škole a organista viedol spevokol k účinkovaniu v kostole a náboženským obradom. Kritické obdobie začalo od 14. 4. 1950, kedy sa začal vyvíjať tlak na umeleckého vedúceho. Na základe tohto požadoval dirigent Ján Pavčík od obecného úradu a Dedinskej organizácie Komunistickej strany /viď ďalej DO KSS/ vo Varíne povolenie, či môže ako organista a učiteľ viesť a riadiť spevokol. Dňa 21. mája na výborovej schôdzi MO MS sa konštatuje, že jedno potvrdenie je u tajomníka DO KSS – hotové, podpísané a druhé na Miestnom národnom výbore vo Varíne je predložené na podpis a v dohľadnej dobe bude doručené. Rada MNV vo Varíne – 6. 8: 1951 sa zaoberala zriadením Osvetovej besedy, pod ktorú sa plánovalo zastrešiť celú kultúrnu činnosť v obci. Prípravy mali veľmi rýchly spád a už 30. septembra 1951 sa uskutočnilo slávnostné založenie Osvetovej besedy vo Varíne /viď ďalej OB/ za prítomnosti predsedu MNV, členov rady, za hostí boli prítomní – za Jednotný národný výbor v Žiline –s. Srba, ďalej boli zástupcovia z Okresného výboru Komunistickej strany /OVKSS/, Krajského výboru Komunistickej strany /KV KSS/, redakcie Cieľ – Rudohorský. Za predsedu Osvetovej besedy bola radou MNV vo Varíne menovaná Ružena Hrmová – učiteľka ZŠ. Včlenením kultúrnych krúžkov z Miestneho odboru Matice slovenskej vo Varíne do OB, odbor stratil členskú základňu s možnosťou aktívnej činnosti a zanikol bez toho, aby bol oficiálne zrušený. V novembri 1951 bol zriadený Akčný výbor národného frontu /viď

d'alej AVNF/, do ktorého boli menovaní členovia DO KSS, ktorí mali za úlohu nastoliť a dodržovať politickú líniu v spoločenských organizáciach. Jediný krúžok, ktorý nevstúpil do OB, bol folklórny súbor „Sekera“, ktorý vystupoval pod patronátom Závodného výboru Revolučného odborového hnutia Drevoinpregna Varín. Politické myšlienky sa postupne presadzovali vo všetkých smeroch. Spevokol vystupoval v kostole len občas, počas výročitých sviatkov a pokiaľ boli povolené v procesiach po námestí na Veľkú noc a sviatok Božieho Tela.

Po zrušení MO MS vo Varíne celý inventár a zariadenie : klavír, knižnica, divadelné kulisy - dedina, dedinská izba, šľachtická izba, les, dedinské námestie, reostat, osvetľovacie telesá pre divadelné hry, archív, notový materiál, obrazy, diplomy, drobný inventár, zariadenie a pokladničná hotovosť prešla ako majetok pod Osvetovú besedu.

Na niekoľko mesiacov OB bola premenovaná na Osvetovú izbu, ale veľmi krátko. Dňa 9. marca 1953 sa konala členská schôdza už po opätovnom premenovaní Osvetová beseda. Rozhodnutím vlády ČSR v apríli 1953 bola členská základňa MO MS na celom území zrušená a zakázaná. Keďže spevokol bol najaktívnejší a početne najväčšia skupina, ktorá evidovala v roku 1952 už po odchode niektorých spevákov do folklórneho súboru 58 členov a stáva sa stredobodom pozornosti politických orgánov. Už na prvej členskej schôdzi nechýbali : Chudík Ján – predseda MNV, Androvič Štefan – Mintál referent pre kultúru, Bugáň Július – predseda DO KSC, Martin Hošták – tajomník DO KSC, Chladňuch Viktor – predseda AVNF, Cvacho Cyril – predseda ČSM, Milan Behúň – Rosinský tajomník ČSM, Androvič Jozef – predseda Zväzu československého – sovietskeho priateľstva /SČSP/ a ďalší. Na členskej schôdzi do výboru boli zvolení Martin Kapasný – predseda speváckeho krúžku, Pavol Hrivko, Ján Staník – podpredsedovia, Pavol Horecký – politický vedúci, Emil Cvacho – tajomník, Anna Grusmanová – zapisovateľka, Žofka Cvachová – pokladníčka, František Skutecký – propagačný, Ján Pavčík – umelecký vedúci a zástupca Anna Ballayová.

MNV Varín už pre rok 1953 plánoval na činnosť OB finančné prostriedky. Z dotácie, ale aj z iných príjmov OB bol daný zákaz podporovať súbor „SEKERA“, rozhodnutím rady MNV zo dňa 19. 11. 1953. Už dňa 15. 12. 1953 bola kontrola pokladničného denníka OB, či sa uznesenie o zákaze podpory dodržiava. Politický nástup sa prejavoval verejne a v decembri 1953 pod hlavičkou AVNF sa uskutočnil vstup do vianočného obdobia príchodom Deda Mráza.

V roku 1953 spevokol obohacoval svoj repertoár, skvalitňoval výslovnosť, artikuláciu, venoval sa v celom rozsahu odbornej hudobnej výchove, zborovému spevu. Vystupoval pri všetkých miestnych oslavách a prispieval kultúrnym programom. Z celovečerných predstavení to bola „Fašiangová estráda“ a v septembri na oslavách Dňa baníkov v Stráňavách. Pri tejto príležitosti sa uskutočnila prehliadka celého vrchu Polom a pamätných bojových miest, na ktorých prebiehali v apríli 1945 kruté boje v druhej svetovej vojne. Na mnohých miestach boli zachovalé zákopy a guľometové hniezda, celý kopec posiaty hrobmi padlých vojakov, nad ktorými boli takmer rozpadnuté drevené kríže. V tom roku sa uskutočnil koncert pre pracovníkov Drevoinpregna priamo v závode Varín. Spevokol sa zúčastnil na súťaži okresného kola Ľudovej umeleckej tvorivosti v Žiline, kde obsadil prvé miesto. Dňa 16. 1. 1954 sa uskutočnila výročná schôdza, na ktorej boli prítomní politickí zástupcovia ako v predchádzajúcom roku. V priebehu roka 1954 došlo k zmene a rada MNV schválila za predsedu OB MUDr. Štefana Jakuša – obvodného lekára. Na krajských pretekoch v Ružomberku spevokol obsadil prvé miesto, pred druhým Rajcom. Na speváckych pretekoch sa zúčastnili zbory zo Žiliny, Dolného Kubína, Kovohuty Mokrad, Púchova, Liptovského Mikuláša, Ružomberku a Turzovky. Na základe dosiahnutých výsledkov nás Krajský národný výbor v Žiline posielal koncertovať pri rôznych príležitostiach a politických podujatiach do

Dolného Kubína, Oravského Podzámku, Námestova, Prievidze, Bojníc a inde. Náklady hradil KNV v Žiline.

V roku 1955 bola okresná prehliadka Ľudovej umeleckej tvorivosti vo Varíne, na ktorej náš spevokol obsadil prvé miesto a postúpil na krajskú prehliadku v Martine medzi pokročilých. Pri ďalšej prehliadke LUT v Žiline sa na prvom mieste umiestnil Rajec a Varín skončil na druhom mieste so zdôvodnením, že niektoré zbory, s ktorými sme sa predstavili, sme opakovali. Na základe prednesených zborových piesní bol Rajec a Varín pozvaný zúčastniť sa celoslovenskej prehliadky speváckych zborov v Žiline.

Prehľad niektorých zborov, s ktorými sa spevokol predstavoval :

- Hymna svetovej federálnej mládeže od Novikova
- Stojí šuhaj pod našim okienkom
- Javorové husle
- Včera bola nedeľa -všetky od Stančeka
- Bodaj by vás, vy mládenci od Eugena Suchoňa
- Keď som išiel na zboj od Moyzesa
- Keď sa milý na vojnu bral od Valaš'ana Dolinského
- Čierne oči má od Mikuláša Schneidra Trnavského

a celý rad zborov od popredných hudobných skladateľov.

Spevokol vystúpil na štátnych a verejných oslavách v priebehu roka osemkrát. Mimo toho koncertoval v Bojniciach a na Krajskej poľnohospodárskej výstave v Žiline.

Kolektívne sa zapojil do zveľadenia obce a na úprave parku odpracoval 300 hodín. Za aktivitu v tomto smere obdržal sošku Jánošíka od predsedu MNV – Františka Riháka, za prítomnosti tajomníka Jednotného národného výboru v Žiline – Viliama Sachmerdu a zástupcu OVKS.

V kolektíve spevokolu bol neustále pohyb. Tých, ktorí sa presťahovali z Varína, nahradzovali noví členovia. Týmto sa venovala osobitná pozornosť a pomoc zapadnúť do rozbehnutého kolektívu, ktorý sústavne obohacoval svoj repertoár o nové skladby a skladateľov : Bedrich Smetana, profesor Veber a načieralo sa do skladieb hudobných skladateľov aj predtým spomínaných. V priebehu roka vystúpil spevokol celkom sedemkrát na oslavách a podujatiach poriadaných obcou, zúčastnil sa na celoslovenskej prehliadke popredných súborov zo Slovenska v Martine, kde sa nám dostalo uznania od dirigenta učiteľov Slovenska a košického rozhlasu – Vojtecha Adamca, keď prehlásil, že z dnes predstavených súborov sme boli najlepší. Poriadali dva celovečerné koncerty. Pre stlmenie kolektívu sa uskutočnilo fašiangové posedenie, výlet do Demänovskej doliny a gulášovú partiu pod Koňhoru. Aj v tomto roku sa kolektív podieľal na úpravách obce, keď päťkrát zorganizoval brigádu a odpracoval bezplatne 360 hodín. V druhej polovici roka sa už vážne pripravoval pre okresné, krajské a celoslovenské prehliadky zborového spevu.

Po okresnej prehliadke sa spevokol zúčastnil na krajskej prehliadke v Rajeckých Tepliciach, ktorá prebiehala v júni 1957. Pri tejto príležitosti bol vydaný propagačný buletín s fotografiami kolektívov, v ktorom sa píše : „Spevácky zbor Osvetovej besedy Varín bol založený v roku 1928, teda je druhým najstarším spevokolom. Na budúci rok bude oslavovať svoje 30- ročné jubileum. Okrem sústavnej kultúrno – osvetovej činnosti vo svojej obci absolvoval s úspechom mnoho vystúpení nielen v našom kraji, ale aj v baníckom Ostravsku a ďalších mestách na Slovensku. Od roku 1952 sa pravidelne zúčastňuje všetkých súťaží LUT, na ktorých dosahuje mimoriadne pekné výsledky. Pod starostlivým vedením Jána Pavčíka a obetavosťou všetkých členov súbor nesporne patrí medzi naše najlepšie zbory.“ Na krajskej prehliadke sa zúčastnili spevácke telesá :

- Dom osvetu z Rajca
- Spevácky zbor Žilina

- Kovohuty Mokrad'
- Spevácky zbor žien Vrútky
- Okresný učiteľský spevokol Dolný Kubín
- Spevácky zbor ČSM Púchov
- Okresný učiteľský spevokol Liptovský Mikuláš
- Spevácky zbor Mier Ružomberok
- Spevácky zbor KNV Žilina
- Hudobno-spevácky zbor Turzovka
- Spevácky zbor Osvetovej besedy Varín.

Na krajskej prehliadke sa náš spevokol umiestnil na druhom mieste a postúpil na celoslovenskú prehliadku v Košiciach. Po úspešnom vystúpení v Košiciach sa pokračovalo s prípravou pre rok 1958 na celoslovenskú prehliadku, ktorá sa uskutočnila v Banskej Bystrici, na ktorej nechýbalo ani naše spevácke teleso.

Náročnosť na vedenie OB rýchle vyčerpáva funkcionárov, v dôsledku čoho nastávajú časté zmeny. Za lektora speváckeho krúžku bol schválený radou MNV 11. 11. 1954 František Badura, dňa 5. 6. 1954 do funkcie predsedu AVNF – Ivan Cvacho a 8. 6. 1954 sa vzdáva funkcie predsedu OB R. Hrmová. Nový predseda MUDr. Jakuš nevydržal dlho. Už po polročnom účinkovaní preberá funkciu Jozef Freundefeld, avšak len do 4. 2. 1955. Po ňom bol schválený Ján Pavčík, tajomníčka Anna Grusmanová, zapisovateľ Anton Grenčík, Soňa Gregušová – členka a Anna Ballayová pre krúžok divadelný.

Oživený divadelný krúžok požadoval od obce finančné prostriedky na zakúpenie a doplnenie divadelných kulís, čo bolo 5. 6. 1956 radou MNV zamietnuté.

Sľubne sa rozvíjajúci divadelníci znovu upadli. Ochota a nadšenie pre kultúru vo Varíne, nepomohlo dirigentovi pre udržanie sa v obci. Spevokol už nehrával divadlá, ale venoval sa len spevu. Vedúcemu – Jánovi Pavčíkovi bolo stále viac vytýkané, že spevokol vystupuje aj v kostole, on sám ako učiteľ zastáva funkciu organistu v miestnom kostole a brata má kňaza účinkujúceho v Rím. kat. kostole v Ružomberku. Situáciu využívala MO ČSM, ktorá nielen používala zariadenie OB, ale toto poškodzovala, čo musel riešiť MNV, avšak náklady znášal spevokol. Všeobecne išlo o provokácie, ktoré boli zamerané proti Jánovi Pavčíkovi pre zrieknutie sa niektorých funkcií, ktoré boli v rozpore so zásadami socializmu.

Súbor „Sekera“ pod vedením patronátu ZVROH Drevoinpregny Varín sa prepracoval na slušnú úroveň. Svojím repertoárom sa predstavoval po celom území Slovenska.

V roku 1954 na okresnej prehliadke folklórnych súborov v Žiline sa umiestnil na prvom mieste a v tom istom roku na krajskej prehliadke na mieste druhom. Z týchto vyhodnotení sa zachovali diplomy. V súbore nacvičoval tance Ján Meško a choreografiu František Skutecky a spevy Ján Pavčík. Skupina sa pravidelne zúčastňovala na Jánošíkových slávnostiach v Terchovej a rôznych podobných podujatiach na celom území Slovenska. Po odídení Jána Pavčíka z Varína sa skupina tanečníkov folklórneho súboru rozišla. Zostala len dvojica : Pavol Gábor s manželkou rodenou Meškovou z Terchovej, ktorá vystupovala sólo na rôznych podujatiach na celom území Slovenska až do nástupu na Vysokú školu muzických umení v Bratislave. Po skončení štúdií pokračoval ako a člen opery SND v Bratislave.

Keď domáce pôsobenie na dirigenta nebolo dostatočné Okresný národný výbor odbor školstva preložil Jána Pavčíka – učiteľa na Základnú školu do Strečna, po roku do Divinky a nakoniec sa musel presťahovať do Ružomberka, kde učil na ZŠ. Zásah znechutil organizačných vedúcich ostatných skupín a dochádza ku rozpadu divadelného krúžku, spevokolu, folklórneho krúžku a znížila sa činnosť dychovej hudby patriacej po Požiarnu ochranu vo Varíne. Dychovú hudbu mládežníkov na škole a požiarnikov sa snažil udržať v činnosti Ján Takáč – rodák z Varína – avšak ako učiteľa taktiež preložili a nakoniec sa

presťahoval do Martina a zmenil povolanie. Po tomto rozpade nastal útlm a žiadna vlastná tvorba v obci nebola.

V roku 1958 prevzala Miestnu ľudovú knižnicu vo Varíne Margita Šipošová, ktorá bola tomuto povolaniu mimoriadne zaniietená. Obecná knižnica si postupne získala dôveru, rozšírila okruh čitateľov, dosiahla krásne výsledky. Zvýšil sa počet čitateľov a vzrástol i počet vypožičaných kníh na 4 963. V roku 1963 má knižnica 505 čitateľov, z toho 271 dospelých a 234 z radov mládeže. Zapožičalo sa 11 726 kníh t. j. 23,2 knihy na čitateľa. Knižnica bola vyznamenaná „Budujeme vzornú knižnicu“ čestným uznaním Ministerstva školstva a kultúry a rady Krajského a Okresného národného výboru.

O knižnici bol natočený dokumentárny film, ktorý sa premietal v kinách nielen na území ČSR, ale i Európskych krajinách. Na exkurziu prichádzali z rôznych miest, aj mimo územia našej republiky. V roku 1965 bolo vypožičaných 15481 zväzkov, z toho 464 z medziknižničnej výpožičky. Knižnica mala 668 čitateľov, čo predstavuje 21,91% z celkového počtu obyvateľov v obci, z toho 44,57% počtu čitateľov bola zastúpená mládež. V roku 1965 pôžička na obyvateľa predstavovala 5,59 zväzku. Pre porovnanie uvádzam niektoré údaje profesionálnych knihovníkov tak, ako uviedla Okresná ľudová knižnica v Žiline.

Za rok 1965 bol nasledovný stav knižničného fondu:

Bytča mala 6454 zväzkov, Rajec mal 8547 zväzkov a Varín 5840 zväzkov.

Výpožičky kníh z daného knižničného fondu za rok 1965.

Bytča – 8566 zv., Rajec – 6997 zv., Varín – 15 481 zv. Z prehľadu vidieť, že knižnica vo Varíne dosahovala takú výpožičku, ako obidve knižnice spolu.

Čitatelia za rok 1965:

Bytča – 462, z toho 261 – mládež, Rajec – 350, z toho 123 – mládež a Varín – 668 čitateľov, z toho 271 – mládež. V ročnej správe okresnej knižnice sa uvádza: „Individuálna práca s čitateľmi je vo Varíne taká, že sa o nej píše v odborných knihovníckych časopisoch. Má vynikajúcu medziknižničnú výpožičnú službu. Výsledky za rok 1965 nie sú náhodné. To dokazuje fakt, že knižnica už v roku 1963 dosiahla najvyššie knihovnícke vyznamenanie – titul Vzorná ľudová knižnica – prvá v našom okrese.

Mnohé exkurzie a návštevníci, ktorí sa boli poučiť z práce knihovníčky vo Varíne, boli prekvapení, ako je možné dosahovať také pozoruhodné výsledky v daných podmienkach /“ Bytča mala dve pracovné sily a Rajec s Varínom po jednej. Dosiagnuté výsledky si p. Šipošová natrvalo udržovala aj v ďalších rokoch. V roku 1975, keď mala obec ku 31. 12. 1975 – 2950 obyvateľov, knižný fond predstavoval 9 679 zv. registrovaných čitateľov bolo 598, výpožička za rok predstavovala 18 199 zv. t. j. na obyvateľa 6,17 zv. a na čitateľa 20,43 zv. V roku 1959 bolo kino zatvorené pre dezolátny stav premietacích prístrojov a kinosály. Po generálnej oprave kinosály a zakúpení nových strojov na premietanie prevádzka kina začala od septembra 1961. Správca kina Jozef Petira s Leopoldom Vlkoláčkom – kinopremietačom boli na vlastnú žiadosť uvolnení a správcom kina bol poverený Michal Gábor – zamestnanec MNV, za kinooperátora Jozef Ďungel a Ján Trizuljak – praktikant.

Za rok 1964 sa uskutočnilo 416 predstavení s tržbou 79 838,-Kčs. Priemerná návšteva na jedno predstavenie bola 85,8 osôb, s priemernou tržbou za predstavenie 191,-Kčs, priemerne vstupné 2,20,-Kčs. Veľa predstavení sa odohralo mesačne pre školy, kde vstupné bolo 1,-Kčs na žiaka. V roku 1964 sa javil pokles oproti roku 1963 o 5,10 Kčs, a návštevnosť na 80,1 osôb a priemerná tržba na predstavenie na 185,90,-Kčs. Nárastom počtu televízorov v obci postupne klesala návštevnosť o 2 - 5% ročne. Kino prešlo pod správu Osvetovej besedy ako súčasť kultúry riadenej z jedného strediska.

Po uvoľnení miesta organistu vo farskom kostole funkciu prevzala Albína Filipeková rod. Androvičová, ktorá bola cirkevnou pracovníčkou a podujala sa z rozpadnutého spevokolu získať členov a opakovaním si už predtým nacvičených zborov sa predstavíť pri obradoch na vianočné a veľkonočné sviatky, prípadne príležitostne pri birmovke, vysviacky zvonov a iné – až do roku 1988. Pri nácvičku chrámových skladieb zborového spevu pomáhala a spravidla dirigovala Anna Bugáňová a krátku dobu v rokoch 1969 - 1972 pomáhala Božena Skutecká pri nácvičku ľudových zborov a trávnic.

V priebehu obdobia bolo niekoľko pokusov priviesť OB na úroveň bývalej matičnej činnosti. Po voľbách – 1960 sa uskutočnila zmena vo výbore OB, keď za predsedu bol schválený radou MNV – Jozef Vároši, za tajomníka – Ján Kortiš – učiteľia SVŠ, Rudolf Kapaný, Kučerová Alojzia, František Skutecký. Pri hodnotení činnosti – 20. 6. 1963 nejavila sa spokojnosť a dochádza k ďalším zmenám a do vedenia bol menovaný Martin Kapaný a za tajomníka František Skutecký. Úlohou bolo stmeliť dychovú hudbu mladých požiarnikov a následne ďalšie krúžky. Na rokovaní MNV – 17. 6. 1965 bola činnosť OB nasmerovaná na vytvorenie hudobnej školy pri OB s výučbou hry na klavír, akordeón a jazykové kurzy – ruský a nemecký. Zo záujmových krúžkov sa poriadali kurzy vyšívania, strihov a šitia. Klavír sa vyučoval v domácnostiach na hudobných nástrojoch učiteľiek: Boženy Skuteckej, Aleny Rolkovej, Tatiany Sýkorovej, Valérie Cvachovej. Po získaní záujmu o výchovu na hudobné nástroje, od 1. 9. 1968 bola otvorená Ľudová škola umenia v Žiline – pobočka vo Varíne s výukou žiakov pre celú dolinu.

Keďže vhodných priestorov v obci nebolo, uvedené učiteľky si prevzali do stavu pracovníkov ĽŠU a naďalej pracovali doma na vlastných hudobných nástrojoch. Dňom 13. 12. 1968 bola v rade MNV povolená činnosť MO MS vo Varíne. Na členskej schôdzi bola zvolená za predsedu Božena Skutecká a tajomník Anton Panáček. Pod jej vedením sa členovia predstavili s divadelnými hrami „Polnočná omša“, „Náš pán minister“ a „Kamenný chodník“. Z ďalších krúžkov sa sľubne rozvíjali : ľudová hudba s 12 členmi, ktorá sa predstavila 8-krát, výtvarný krúžok v počte 6 členov sa predstavil 2-krát, spevácky krúžok – obohatil repertoár o trávnicie – mal mimoriadne 4 predstavenia. Prísne kádrové opatrenia v roku 1972 mali za následok znovu pozastavenie činnosti MO MS. Spevácky zbor sa zamerával len na chrámové zbory. Týmto opatrením sa ochota stratila a kultúra bola aj naďalej organizovaná len zo strany OB a dopĺňovaná rôznymi kultúrnymi akciami žiakov ZŠ. V júni 1988 na podnet Jána Pavčíka, ktorý sa presťahoval do Žiliny za pomoci domácich ochotníkov, sa doplnil a rozšíril kolektív na 35-členný a v priebehu mesiaca jún – august pri svedomitej práci bol nacvičený program, s ktorým sa predstavil pri odhalení pamätníka na Námestí. Mimo obce sa zúčastnil spevokol na Jánošíkových oslavách v Terchovej. Keďže nemohol samostatne vystupovať, bol včlenený pod premenované Kultúrne stredisko, kde mal k dispozícii priestory a vhodné podmienky. Do svojho repertoáru zahrňoval i chrámové zbory. Postupne vedenie KS zasahovalo do odborných metód, s ktorými dirigent nesúhlasil, čo vyvrcholilo tak ďaleko, že od 1. 9. 1989 bol prijatý nový dirigent – Karol Kevický -študent z konzervatória v Žiline. Ako pomocná dirigentka viedla zbor Anna Bugáňová..

Po ročnom účinkovaní mladý konzervatorista odišiel na štúdiá AMV v Prahe.

V roku 1989 boli pokusy získať starých členov dychovej hudby a znovu začať s nácvičkom. Po húževnatej práci KS sa teleso podarilo uviesť do činnosti až v neskoršom období. Po politických premenách skupina občanov sa podujala znovu založiť MO MS – už tretí raz. Získaním 21 členov bol zvolený prípravný výbor, ktorý si zvolil dňa 30. 7. 1990 svojich zástupcov v tomto zložení : Cvacho Emil – predseda, Mária Kováčová - podpredseda, Bohuš Androvič – pokladník, Cvachová Eva, Trizuljak Marián, Cvachová Emília, Porubčanská Ľudmila – členovia výboru. MO MS od začiatku zápasil s problémami, keď nemal žiadne

priestory na schádzanie sa a bol nútený rokovať vždy na inom mieste napr. v starej škole, Základnej škole, na obecnom úrad v Materskej škole i pohostinstvách a i.

Popri problémoch členovia pozorne sledovali politické dianie na Slovensku a v obci, ktoré bolo popretkávané rôznymi rokovaniami či v obci, parlamente, alebo požiadavkami maďarskej menšiny.

Citlivo reagoval na diania, ktoré poškodzovali záujmy slovenského národa. Tak napríklad na podporu matičného návrhu jazykového zákona bola zaslaná petícia na Slovenskú národnú radu s 946 podpismi, z toho 216 z obce Lysica. Za tým účelom sa rozpredalo a zaslalo na SNR 700 kariet „za tú našu slovenčinu“. Celá činnosť v roku 1990 bola zameraná na získavanie národného povedomia u členov a občanov obce Varín a okolia.